

Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju 3. del

Zvezna republika Nemčija

Nemčija, kakršno poznamo danes, je nastala oktobra leta 1990, s pridružitvijo¹ dežel Nemške demokratične republike Zvezni republiki Nemčiji. Nemčija je upravno razdeljena na 16 zveznih dežel² (Bundesland), ki imajo lastne parlamente (Landtag) in vlade (Landesregierung). Zvezne dežele samostojno, z deželnim pravom določajo svoja vladna okrožja (Regierungsbezirk).³ Ta pa se delijo na t. i. neokrožna⁴ mesta (kreisfreie Stadt), ki jih je v Republiki Nemčiji 123 in 323 deželnih okrožij (Landkreis).⁵ Deželna okrožja se nadaljnje delijo na mesta (Stadt) in občine (Gemeinde).⁶

Veduta Freisinga v 18. stoletju.

(iz: W Brugger, A. Kunzmann, Freising)

- 1 Četudi se za dogodek pogosto uporablja izraz združitev, je dejansko šlo za priključitev, saj ni nastala nova država.
- 2 Pobrateno Mesto Freising leži na Bavarskem, v vladnem okrožju Zgornja Bavarska in istoimenskem deželnem okrožju Freising.
- 3 Zvezna dežela Bavarska se deli na 7 vladnih okrožij, (Regierungsbezirk), 25 neokrožnih mest (kreisfreie Stadt) in 71 deželnih okrožij (Landkreis). Vladno okrožje Zgornja Bavarska pa se deli na 7 neokrožnih mest (München, Ingolstadt, Rosenheim, Freising, Landsberg am Lech, Bad Reichenhall, Traunstein) in 26 deželnih okrožij, med katerimi je tudi deželno okrožje Freising.
- 4 Neokrožna mesta imajo istočasno občinske in okrožne kompetence in status mest, ki so enakovredna okrožjem.
- 5 Budja, Kocbek, *Teritorialne členitve v državah članicah Evropske unije*, str. 101.
- 6 Republika Nemčija šteje 12.500 občin.

Freising

Mesto⁷ Freising

uradna stran mesta Freising: <http://freising.de/>

Sporazum podpisan v Škofji Loki: 3. 7. 2004

Območje današnje Občine Škofja Loka je bilo vse od darilne listine Otona II. iz leta 973 do sekularizacije leta 1803 del posesti škofov iz Freisinga na Bavarskem. Mesti povezuje 830 let skupne zgodovine, ob podpisu Listine o pobratenuju 3. julija 2004 pa sta se s podpisom o vzajemnem sodelovanju na kulturnem, gospodarskem in znanstvenem področju župan Občine Škofja Loka Igor Draksler in nadžupan Mesta Freising Dieter Thalhammer še bolj trdno zavezala za ohranitev skupne zgodovine.

Freising je eno najstarejših zgornjebavarskih mest. Že v predzgodovinskem času (okrog 1200 pred Kristusom) je bil poseljen Domberg.⁸ V prvih stoletjih svojega obstoja je bil Freising celo najbolj pomemben kraj v bavarskem predalpskem prostoru, v prostoru med starimi rimskimi mesti Augsburgo, Salzburgom in Regensburgom. Dokazano je, da je bil v Freisingu v začetku 8. stoletja knežji dvor. Čeprav Korbinijan velja za prvega brižinskega škofa, ustanovitvenega svetnika škofije, je bila brižinska škofija kanonično ustanovljena šele leta 739, s škofom Bonifacijem. *»Veliki duhovni osebnosti Korbinijan in Bonifacij, ki sta postavila temelje Freisingu v 8. stoletju, nista bila Freisingjani, ampak Evropejci. Iz svojih domačih dežel Francije in Britanije sta prepotovala vso celtno in prinesla zahodno širtno v Freising. V naslednjih stoletjih je Freising razširil svoje tlpalke po Evropi«*, navaja nadžupan Dieter Thalhammer.⁹ Sv. Korbinijan je še danes zavetnik Münchenske in brižinske nadškofije. Medved, ki krasi freisingški grb, naj bi mu po legendi nosil tovor preko Alp.

Vključevanje slovenskega ozemlja na germanski zahod in uvrščanje Slovencev v ljudstvo podložnikov je bilo povezano z madžarskim porazom pri Augsburgu (955). Z madžarskim umikom je naše ozemlje ponovno pripadlo nemškemu vplivu, s tem pa se je okrepilo kolonizacijsko, misijonarsko in kulturno delovanje brižinske škofije, ki se je začelo z njeno ustanovitvijo. Škofje so za ta namen od vsega začetka dobivali posvetno oblast nad posestvi v današnji Avstriji in Sloveniji. Nemški vladar je svobodno razpolagal z našo zemljo in jo razdal različnim velikašem, posvetnim ter cerkvenim, da bi s tem pridobil njihovo naklonjenost. V

7 Po reformi o teritorialni členitvi Zgornje Bavarske (1972) je Freising pridobil status neokrožnega mesta. Zato se v nadaljnjem besedilu imenuje Mesto Freising (Grosse Kreisstadt Freising).

8 V centru Domberg v Freisingu se je izobraževal in kasneje predaval sedanji papež Benedikt XVI. Papež Pavel VI. ga je 24. 3. 1977 imenoval za nadškofa v Nadškofiji München in Freising in še istega leta za kardinala.

9 Thalhammer, V duhu prijateljstva in partnerstva, str. 29.

takih razmerah se je na slovenskem ozemlju močno zasedrila škofija,¹⁰ ki je imela sedež v Freisingu na Bavarskem. Kardinal dr. Friedrich Wetter v svojem nagovoru Krščanstvo temelj Evrope¹¹ dodaja: *»Čeprav so v primeru freisinške škofije odnosi do njenih posesti temeljiti predvsem na gospodarski podlagi, ni ostalo samo pri tem. Pomislimo samo na škofa Abrahama, ki je razširil misijonarsko dejavnost med Slovani v njihovem jeziku s pomočjo znamenitih Brižinskih spomenikov iz Freisinga do Slovenije.«*

Pomemben mejnik v razvoju Mesta Freising je ustanovitev Münchna (leta 1158), ki se je razvil v gospodarsko ter politično središče in je bližnje škofijsko mesto vse bolj prehitel. Sekularizacija v letih 1802/03 je prekinila duhovno oblast in cerkev razlastila premoženja, ki je prešlo na Bavarsko. Nekdanja knezoškofijska prestolnica in rezidenca je postala razmeroma nepomembno podeželsko mesto v novi kraljevini Bavarski. Škofijski sedež je bil leta 1821 prenesen v München z novim imenom Nadškofija München in Freising.¹² Bolj kot industrijsko mesto je Freising postal mesto šol in uprave, s sedeži javnih ustanov. Močan kulturni poudarek dajejo predvsem celotni Domberg, zlasti Marijina stolnica kot sokatedrala münchenske Frauenkirche, škofijski muzej, izobraževalno središče münchensko-freisinske nadškofije, muzej zgodovinskega društva, stolnična knjižnica in Asamovo gledališče. V Weichenstephanu sta nastala državno posestvo in kmetijska šola. Iz tega so vzkli današnja svetovno znana središča z oddelki tehnične univerze in münchenske univerze Ludwig – Maximilian, s strokovno visoko šolo, državno pivovarno in mlekarno. Nedaleč od

Korbinianova skrinja z relikvijami, ki jo je po načrtih Heinricha von Heßa in Kasparja Zumbuscha leta 1863 izdelal münchenski zlatar Harrach.

10 Z dvema zaporednima darovnicama leta 973 je Oton II. bogato obdaril freisinško škofijo s prostranim ozemljem na tleh Kranjske krajine. S prvo darovnico (30. junija 973) je pripadlo freisinški škofiji celotno porečje Selščice, na Sorškem polju pa ozemlje zahodno od potoka Žabnice, od njenega izvira pod sv. Joštom do izliva v Soro pri Lipici, kjer se je meja obrnila proti zahodu in tekla po desni strani Sore, od koder se je povzpela na Lubnik. Z drugo darovnico (novembra 973) je freisinška škofija pridobila še vzhodni del Poljanske doline. Nihče si najbrž ni predstavljal, da bo prav darilna listina Otona II. iz leta 973, ko je škofu Abrahamu iz Freisinga podaril v posest Loko s širšo okolico, tako zaznamovala sodelovanje tudi 1031 let kasneje, s podpisom Listine o pobratenju. (Vir: Blaznik, *Škofja Loka in loško gospostvo*, str. 11.)

11 Wetter, *Kršćanstvo temelj Evrope*, str. 19.

12 Schweiger, *Das Erzbistum München und Freising im 19. und 20. Jahrhundert*, str. 48.

mesta je bilo leta 1992 zgrajeno tudi novo münchensko letališče.

Med Občino Škofja Loka in bavarskim mestom Freising so v zadnjih petnajstih letih potekali vedno pogostejši, vse intenzivnejši in pristnejši stiki. Ena od oblik medsebojnega sodelovanja se je kazala prav v organizaciji skupnih kulturnih prireditev, s sodelovanjem tako škofjeloških kot tudi freisingških glasbenih in plesnih skupin.

1994

Po prvih resnejših stikih, ki so bili vzpostavljeni po slovenski osamosvojitvi, sta Mesto in Glasbena šola Freising povabila škofjeloško folklorno skupino, tedaj imenovano Tehnik, k sodelovanju na mednarodnem festivalu *Europatag der Musik*, ki je potekal v zgornjebavarskem mestu Freising 2. julija 1994. V dveh dneh, kolikor je trajal obisk na Bavarskem, so Škofjeločani, skupaj z ostalimi nastopajočimi iz osmih držav in evropskih pokrajin, predstavili ljudsko izročilo Škofje Loke, njene okolice, Gorenjske in Slovenije (ljudska glasba, gorenjski ljudski plesi, kulinarčne specialitete, slovenska vina, čipkarstvo ipd.). Na festivalu so se predstavniki občin dogovorili o nadaljnjem sodelovanju med občinami Škofja Loka, Freising ter avstrijskim Neuhoftom, prav tako nekdanjim delom freisingške posesti. Deset let kasneje, 3. julija 2004, ob podpisu Listine o pobratenju, ki ne potrjuje samo spomin na več stoletij skupne zgodovine med mestoma, temveč tudi na potrditev ideje o združenju Evrope, je freisingški nadžupan Dieter Thalhammer v svojem nagovoru navedel: *»Mesti, ki spadata skupaj, naj tudi rasteta in sodelujeta skupaj. Spominjam se prvega sodelovanja leta 1994, ko je pri nas nastopila Folklorna skupina Škofja Loka, nato pa se je sodelovanje samo še stopnjevalo.«*

1995

K izredni slikovitosti mestnega središča pripomorejo tudi živahne in razgibane fasade mestnih hiš.

(foto: Judita Šega)

Že naslednje leto, 8. julija 1995, so se člani škofjeloškega Foto kluba Anton Ažbe z razstavo 60 umetniških fotografij in diapozitivov na temo *Škofja Loka se predstavlja Freisingu* predstavili v freisingški Mestni hiši. Odprtja razstave se je udeležil tudi generalni konzul Republike Slovenije v Münchnu Andrej Grasselli.

Na pobudo tedanjega ravnatelja Glasbene šole Freising Josefa Goergeja se je še isto leto 23. septembra v stolni cerkvi v Freisingu predstavil Komorni pevski zbor Loka, pod vodstvom

Janeza Jocifa, z renesančno glasbo iz 15. stoletja.

3. oktobra 1995 je Občina Škofja Loka sodelovala na delovnem srečanju, ki ga je v okviru prireditve *Bavarski teden* in obiska županov z Bavarske, organizirala Služba Vlade Republike Slovenije za reformo lokalne samouprave v Ljubljani.

1. decembra 1995 je bil koncert srednjeveške glasbe v kapeli Loškega gradu, ki sta ga izvajala Komorni pevski zbor Loka, pod vodstvom Janeza Jocifa, ter skupina *Der kleine Kreis Freising*, v sestavi Claudia, Josef in Rudolf Goerge z gostom lutnjarjem Christopherjem Eglhuberjem. Ansambel za srednjeveško glasbo *Der kleine Kreis Freising* je bil ustanovljen na pobudo bratov Josefa in Rudolfa Goergeja, leta 1963. Člani skupine radi povežejo srednjeveška literarna besedila z ustrezno sočasno glasbo in s tem v besedi ter glashi, na živ in privlačen način približajo košček kulturne zgodovine današnjemu občinstvu. Leta 1991 je ansambel za svoje zasluge pri oživljanju srednjeveške glasbe prejel kulturno nagrado deželnega okrožja Freising.

1996

16. junija leta 1996 so na prireditvi *Nemški glasbeni dnevi* v Freisingu sodelovale komorne skupine Glasbene šole Škofja Loka. Še istega leta je ob 1000. obletnici podelitve tržnih pravic Mestu Freising¹³ tam nastopala tudi Folklorna skupina Škofja Loka.

1997

Na štiridnevem gostovanju v Škofji Loki se je od 29. maja do 1. junija 1997 škofjeloškemu občinstvu predstavil Mladinski pihalni orkester Glasbene šole Freising. 31. maja 1997 je bila na pobudo Občine Škofja Loka, tedanje Zveze kulturnih organizacij in Galerije Ivana Groharja, razstava slik akademske slikarke Marie Kiess iz Freisinga. Ob počastitvi 25. obletnice Glasbene šole Freising je oktobra 1997 v kulturnem programu sodelovala tudi Glasbena šola Škofja Loka.

Na vzpetini Domberg domujejo številne cerkvene zgradbe, med katerimi imajo osrednje mesto freisingška stolnica, nekdanja knezoškofijska rezidenca, danes spremenjena v muzej, knjižnica in arhiv. (foto: Judita Šega)

13 22. maj 996 lahko razumemo kot datum »krstnega lista« mesta Freising; podelitev tržnih pravic, pravice kovanja denarja in pobiranja mitnine. Kar je cesar Oton III. podelil škofu Gottschalku, predstavlja daljnosežno vodilo v omejeno samostojnost in gospodarski razcvet. Do leta 1300 je prišlo do dejanskega oblikovanja prave mestne uprave z zapisanimi mestnimi pravicami (Vir: Hawlina, *Kranjska in zamorc s krono*).

1998

21. marca 1998 je ob obletnici smrti freisinškega komponista Antona Gosswina (1540–1598) Glasbena šola Freising, v sodelovanju s Komornim pevskim zborom Loka, organizirala koncert v Freisingu.

Na povabilo Občine Škofja Loka in tedanje Zveze kulturnih organizacij Škofja Loka so 15. maja 1998 na Loškem gradu člani ansambla za srednjeveško glasbo Der kleine Kreis Fresing izvajali koncert *Carmina burana*, veličastno zbirko latinskih, srednjevisokonemških in nekaj starofrancoskih ljubezenskih in veseljaških pesmi. Nastanek rokopisa štejejo med leti 1220 in 1250. V Škofji Loki je istočasno od 15. maja do 30. junija gostovala razstava kopij srednjeveških instrumentov. Glasbila so nastala v delavnicah Winfrieda Goergeja iz Freisinga in bila plod desetletnih raziskav po pisnih in likovnih virih ter posnetkih originalno ohranjenih glasbil.

Junija 1998 so se mladi umetniki iz Freisinga udeležili *Male Groharjeve kolonije*, na njej se mladi s svojimi mentorji srečujejo že od leta 1965. Septembra istega leta je bil v Freisingu glasbeni nastop Pihalnega orkestra Škofja Loka.

22. oktobra 1998 je bilo deset nagrajenih likovnih del mladih udeležencev Groharjeve slikarske kolonije razstavljenih v Freisingu, v okviru razstave *Malerische Motive aus Škofja Loka*. Kulturni program so ob odprtju pripravili učenci Glasbene šole Freising, predhodno so bila likovna dela razstavljena v Škofji Loki in na Ptujju. Ob odprtju so bili poleg freisinškega nadžupana Dietra Thalhammerja povabljeni še generalni konzul Republike Slovenije na Bavarskem Fedor Gregorič, ravnatelj Glasbene šole Josef Goerge, predsednik Bavarsko-slovenskega društva dr. Adolf Eichenseer in škofjeloški župan Igor Draksler.

1999

Ob izvedbi Škofjeloškega pasijona (april 1999) je gostovala uradna freisinška delegacija, pod vodstvom nadžupana Dietra Thalhammerja. V prostorih urada deželnega okrožja Freising je bila sredi septembra 1999 odprta razstava *Škofja Loka – slovensko mesto 1000 let povezano s Freisingom*. Na slovesnosti ob odprtju razstave, ki jo je odprl deželni glavar Manfred Pointer, so bili prisotni še freisinški nadžupan Dieter Thalhammer, pomožni škof dr. Bernhardt Hasslberger, predstavniki Občine Škofja Loka ter generalni konzul Republike Slovenije v Münchnu Fedor Gregorič. V kulturnem programu sta sodelovala Pihalni orkester Škofja Loka – kvartet saksofonov in Folklorna skupina Škofja Loka. Obe skupini sta se udeležili tudi slovesnega sprevoda po ulicah Freisinga, v počastitev mestnega praznika *Volkfest Freising*.

2001

Mesto Freising, poznano tudi kot Rosenstadt Freising, se odlikuje po največji šoli vrtnic v Evropi. Velik sloves pri vzgoji različnih vrst vrtnic ima družinsko podjetje W. Kordes iz Freisinga, z več kot stoletno tradicijo. 30. novembra 2001 je freisinško Mesto podarilo Občini Škofja Loka pet sadik grmičastih vrtnic, ki so jih poimenovali »Freisinške vrtnice«.¹⁴ Danes si lahko sadike vrtnic ogledamo na vrtu Občine Škofja Loka.

Glavna zaščitna znaka mesta Freisinga sta medved, ki je po legendi nosil škofu Korbinijanu tovor preko Alp, in freisinške vrtnice. (foto: Judita Šega)

2002

V času štiridnevnega obiska v Sloveniji je marca 2002 skupina dvajsetih predstavnikov bavarske vlade obiskala Občino Škofja Loka. Po vodstvu dr. Hansa Mayerja, vodilnega ministrskega svetnika in hkrati sekretarja mešane slovensko-bavarske komisije, so si ogledali projekt obnove starega mestnega jedra in se seznanili z razvojem lokalne samouprave, turizma ter komunalnega sistema v občini.

10. in 11. maja 2002 so na slovesnosti ob 30. obletnici ustanovitve in uspešnega delovanja Glasbene šole Fresing sodelovali tudi učenci in učenke Glasbene šole Škofja Loka ter ansambel za staro glasbo Camerata Carniola.

Ob pripravi na slovesnost ob 200-letnici sekularizacije je v začetku septembra 2002 v Škofji Loki gostovala delegacija iz Freisinga. Delegacijo so sestavljali: pomožni škof dr. Bernhardt Hasslberger, prelat dr. Walter Brugger in nadžupan Dieter Thalhammer s soprogo. Skupaj s škofjeloškim županom Igorjem Drakslerjem so obiskali tudi tedanjega ljubljanskega nadškofa in metropolita dr. Franca Rodeta.¹⁵

Freisinška delegacija z loškimi gostitelji na obisku v župniji Stara Loka, ki je bila do sekularizacije (1803) cerkveno središče loškega gospodstva.

14 Grmičasta vrtnica je novost, ki je nastala leta 1993 kot rezultat križanja med znanima vrstama Copelia 76 in Heidetraum. Med tisoči mladih vrtnic je prav ta vrsta s svojo barvno kombinacijo vzbudila pozornost in tako prestala prvi izbor. Medtem ko so se pri številnih drugih mladih vrstah pokazale razne slabosti, se je ta vrsta v šestletnem poskusnem obdobju izkazala z bogatim cvetenjem in zdravjem. Prav zaradi tega so jo leta 2000 poslali na ADR-test in na številna mednarodna tekmovanja vrtnic.

15 Kardinal dr. Franc Rode je na položaju ljubljanskega nadškofa in metropolita zamenjal

2003

Od 22. do 24. novembra 2003 se je v Freisingu odvijalo slavlje v čast sv. Korbinijanu, ki je potekalo v znamenju 200. obletnice sekularizacije. Četudi je mesto po sekularizaciji izgubilo veliko pristojnosti – do leta 1802 ni bilo le škofovski sedež, temveč tudi rezidenca obsežne cerkvene posesti – pa se ga še vedno drži sloves enega najbolj urejenih mest na Bavarskem. Sekularizacija je položila temelje novemu Freisingu – mestu šol, uprave, vojske pa tudi cerkvenemu središču Nadškofije München - Freising. Na povabilo freisinškega nadžupana Dietra Thalhammerja in pomožnega škofa dr. Bernhandta Hasslbergerja se je praznovanja udeležila tudi škofjeloška delegacija, pod vodstvom župana Igorja Drakslerja. Uradna slovesnost se je začela 22. novembra, s sprevedom po ulicah mesta do stolne cerkve, večernicami in svečanim odprtjem razstave *Zamorc lahko gre*. Na razstavi sta sodelovala tudi Peter Hawlina ter tedanji predsednik Muzejskega društva Alojzij Pavel Florjančič. Naslednji dan je bila slovesna sv. maša, ki jo je daroval kardinal dr. Friedrich Wetter, skupaj s sedanjim novomeškim škofom msgr. Andrejem Glavanom. Še istega leta (decembra) je v okviru mednarodnih izmenjav dijakov Gimnazije Škofja Loka in freisinškega Dom Gymnasium v Freisingu gostovala škofjeloška gimnazija.

2004

Junija 2004 je v Münchnu potekalo odkritje¹⁶ bronastega doprsnega kipa¹⁷ slovenskemu slikarju in izjemnemu likovnemu pedagogu Antonu Ažbetu. Kip stoji v Leopoldparku, na mestu, kjer je nekoč stal lesen paviljon Ažbetove slikarske šole. Odkritje kipa sta s slavnostnima govoroma počastila tedanja ministrica za kulturo Republike Slovenije Andreja Rihter in bavarski državni minister za evropske zadeve ter regionalne povezave Eberhard Sinner. O Ažbetu – Slovencu v Münchnu je spregovoril direktor Narodne galerije dr. Andrej Šmrekar, slovesni program je pripravil prof. dr. Peter Zimmermann, s prispevkom Pot do spomenika. Med govorniki sta bila tudi generalni konzul Republike Slovenije Matjaž Jevnišek ter župan Škofje Loke Igor Draksler.

Maja tega leta so prijatelji iz Freisinga pomagali Sloveniji, da je uspešno predstavila originalne (Freisinške) Brižinske spomenike v Narodni in univerzitetni

dr. Alojzija Šuštarja, nasledil ga je dr. Alojz Uran. 11. februarja 2004 ga je papež Janez Pavel II. imenoval za prefekta Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja. 24. marca 2006 ga je papež Benedikt XVI. na konzistoriju povišal v kardinala.

16 Vse dejavnosti je vodil redni profesor na vojaški akademiji Univerze v Münchnu dr. Peter Zimmermann, predsednik Kuratorija Barvarsko-slovenskega društva. S svojo publicistično dejavnostjo in javnimi spomeniki ohranja spomin na učitelja, ki je imel v bavarski prestolnici znamenito slikarsko šolo, ki so jo obiskovala tudi tako znana slikarska imena iz Evrope in Amerike, kot so Vasilij Kandinsky, Alexej von Jawlensky in Hans Hoffman.

17 Kip je delo akademskega kiparja Mirsada Begića. Skulptura skupaj s podstavkom, ki so ga izdelali v podjetju Marmor Hotavlje, meri v višino skoraj tri metre.

knjižnici (NUK) v Ljubljani. Brižinske spomenike hrani münchenška Bavarska državna knjižnica. Do sedaj so jo zapisi zapustili samo dvakrat, leta 1970, ko so jih razstavili v Vatikanu, ter maja in junija 2004, ko so bili na ogled v Ljubljani.

Podpis listine o pobratenju – 3. julija 2004

Mesti, ki imata večstoletno skupno zgodovino, sta po desetletju vzajemnih pristnih stikov pripeljali do pobude po pobratenju. Župan Igor Draksler in nadžupan Dieter Thalhammer sta 3. julija na Škofjeloškem gradu podpisala Listino o pobratenju, v slavnostnem koncertu sta nastopala Mestni pihalni orkester Škofja Loka in Pihalni orkester mesta Freising. Nadžupan Dieter Thalhammer je ob podpisu Listine škofjeloškemu županu izročil srebrno medaljo Mesta Freising, pobratenemu mestu pa, kot je razložil, *»v znamenje prijateljstva in združene Evrope medveda, ki ga nosimo v grbu, vam pa naj kaže pot v Evropo.«* Tudi Škofjeločani so pripravili darilo – leseno skrinjo lončarskega ceha iz 17. stoletja, v kateri so bile prepoznavne dobrote škofjeloškega hribovja. Poleg slovesnosti ob podpisu Listine so gostje iz Freisinga obiskali ljubljansko nadškofijo in tedanjega nadškofijskega upravitelja msgr. Andreja Glavana, ki je pred letom dni ob 200. obletnici sekularizacije gostoval v nekdanjem bavarskem središču. Na povabilo tedanje županje Danice Simšič se je nadžupan Dieter Thalhammer vpisal v spominsko knjigo Mestne občine Ljubljana.

Še isto leto je orkester s solisti Glasbene šole Škofja Loka z Dekliškim zborom iz Gimnazije Škofja Loka pripravil koncert v Dom Gymnasium Freising.

Freisingški nadžupan Dieter Thalhammer in škofjeloški župan Igor Draksler ob podpisu listine o pobratenju, 3. julija 2004, na škofjeloškem gradu.

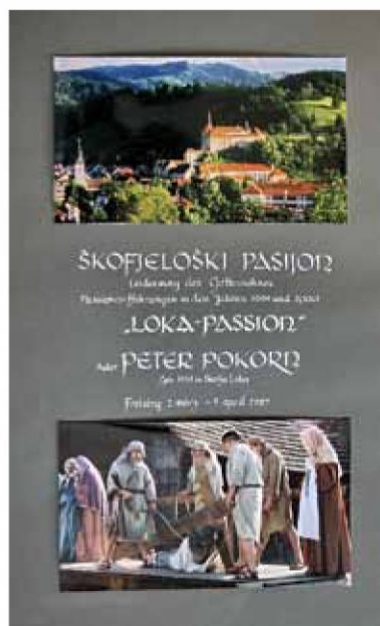
2005

Na povabilo Mesta Freising in Nadškofije München - Freising sta se novembra 2005 člana Komisije za mednarodno sodelovanje in partnerstva, Borut Bajželj in Anton Bogataj, udeležila praznovanja v čast sv. Korbinijanu, potujočemu škofu iz Arpajona¹⁸ v Franciji. Slavja so se udeležili župani oziroma predstavniki vseh partnerskih mest in raznih krajev, ki so bili nekoč povezani s Freisingom. Po uradni slovesnosti so predstavniki Nadškofije München - Freising in Mesta Freising predstavili knjigo *Freising in Europa*. Poleg kratkega zgodovinskega pregleda

18 Mesto Freising je pobrateno z naslednjimi občinami: Škofja Loka, Obervehlach (Zgornja Bela), Arpajon, Innichen, Maria Wörth, Waidhofen a. d. Ybbs.

nekdanje uradne povezanosti mest s Freisingom sledi obširen prikaz sedanjega kulturnega sodelovanja v okviru Evropske unije. Avtorji knjige v medregijskem sodelovanju vidijo veliko priložnost za napredek, spoznavanje kultur – vse v duhu sedanjega časa. Ob tej priložnosti sta tudi gosta iz Škofje Loke podarila nadškofu in nadžupanu Mesta Freising *Kroniko župnije sv. Jurija Stara Loka* (Stara Loka, 2005), delo z naslovom *Več kot tisoč let*.

2007

Posnetek s fotografske razstave *Loka – Passion* v veliki sejni dvorani mestne hiše v Freisingu, aprila 2007.

(foto: Peter Pokorn)

Od 2. marca do 17. aprila 2007 je bila v Freisingu na ogled fotografska razstava *Loka – Passion*, avtorja Petra Pokorna, tedanjega predsednika Foto kluba Anton Ažbe. Razstava, ki jo je kot pokrovitelj podprl tudi nadžupan mesta Freising Dieter Thalhammer, je bila postavljena v veliki sejni dvorani brižinskega rotovža, ob odprtju so se predstavili glasbeniki Glasbene šole Freising.

V okviru praznovanja *Volkfest Freising*, in s ciljem povezovati ljudi iz mesta in okolice, Mesto Freising vsako leto septembra organizira športna tekmovanja, nastope glasbenih skupin in zabavo v šotoru, ki sprejme do 7 000 ljudi. Septembra 2007 so se srečanja na povabilo Mesta Freising in Športne zveze Freising udeležili tudi člani Strelskega društva Škofja Loka in uradni predstavnik Občine Škofja Loka. Škofjeloški strelci so se udeležili strelskega tekmovanja in ob tem navezali športne stike za nadaljnje sodelovanje s freisingškim strelskim društvom.

8. oktobra 2007 so v Bavarskem glavnem državnem arhivu v Münchnu odprli razstavo *Slovenska mesta skozi čas*, ki jo je za gostovanja v

tujini pripravil Arhiv Republike Slovenije. Pri njeni izvedbi sta sodelovala tudi Generalni konzulat Republike Slovenije v Münchnu ter Bavarsko-slovensko društvo. Razstava je predstavila zgodovinski razvoj 16 slovenskih mest, med njimi tudi Škofjo Loko, od srednjega veka do 20. stoletja. Slovensko razstavo je dopolnjevala razstava originalnih dokumentov Bavarskega glavnega državnega arhiva, z naslovom *Pogled čez Alpe – Sprehod skozi zgodovino bavarsko-slovenskih odnosov*. Pobudo za razstavo je dalo Bavarsko-slovensko društvo v Münchnu, odprl jo je dr. Thomas Goppel, bavarski državni minister za znanost, raziskovanje in umetnost. Na pobudo Občine Škofja Loka je v kulturnem programu sodeloval škofjeloški Akademski pevski zbor Aeternum. Pomenljive so bile pozdravne besede generalnega konzula Republike Slovenije v Münchnu Alfreda Killerja, ki je

poudaril pomen dokumentov za našo zgodovino tudi v sedanjem času, ko postaja Slovenija pomemben politični subjekt na zemljevidu Evrope, in v času slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije.

2008

V okviru ustaljenega sodelovanja med Gimnazijo Škofja Loka in freisinško gimnazijo Dom Gymnasium je februarja 2008 v Freisingu gostoval MePZ škofjeloške gimnazije. Mednarodni projekti, t. i. projektne ekskurzije in izmenjave med gimnazijama, potekajo že od leta 1997.

Ob predsedovanju Slovenije Svetu Evropske unije je bil 8. marca 2008 v Asamtheatru v Freisingu koncert Komornega orkestra Društva slovenskih skladateljev. Orkester se posveča predvsem prvim izvedbam novih komornih in manjših orkestralnih del slovenskih skladateljev. Sestavljajo ga najvidnejši in v svetu priznani slovenski glasbeni poustvarjalci, ki se stalno ukvarjajo s sodobno glasbo in so pogosto pobudniki nastanka novih glasbenih del. Na povabilo generalnega konzula RS v Münchnu Alfreda Killerja in nadžupana Mesta Freising Dietra Thalhammerja se je slovesnosti udeležila tudi škofjeloška delegacija, pod vodstvom župana Igorja Drakslerja. Ob tej priložnosti sta župana pobratenih mest podpisala pismo o nameri za sodelovanje pri pripravi in organizaciji umetniških razstav v obeh mestih. V to sodelovanje je bilo vključeno tudi škofjeloško Združenje umetnikov.

Župan Igor Draksler se je s soprogo in Antonom Bogatajem¹⁹ aprila 2008 na povabilo nadžupana Dietra Thalhammerja udeležil slavnostnega sprejema ob umestitvi novega nadškofa Nadškofije München - Freising dr. Reinharda Marxa. Novi nadškof je zamenjal nadškofa in kardinala dr. Friedricha Wettra, ki je nadškofijo vodil 25 let. Govorniki so poudarili duhovno razsežnost nadškofove vloge v starodavnem Freisingu, ki je imel med prvimi mesti škofovski sedež in s tem močno politično vlogo. Po sprejemu je sledila slavnostna povorka na Domberg v freisinško stolnico.

V okviru občinskega praznovanja 2008 so se srednjeveške prireditve *Veneritna pot* na povabilo župana Igorja Drakslerja udeležili drugi

V zgodnjem rokokojskem slogu zgrajena škofijska knjižnica na Dombergu, ki jo je dal leta 1732 zgraditi freisinški škof Eckher. (foto: Judita Šega)

19 Anton Bogataj je bil član Komisije za mednarodno sodelovanje in partnerstva Občine Škofja Loka dve mandatni obdobji – od 2002 do 2010.

župan²⁰ mesta Freising Rudolf Schweiger s soprogo in predstavnik mestnega urada Rupert Widmann s soprogo.

Ob upokojitvi ravnatelja Glasbene šole v Freisingu Josefa Goergeja se je oktobra 2008 slovesnosti udeležil tedanji podpredsednik Komisije za mednarodno sodelovanje in pobratenje Borut Bajželj.

2009

Na povabilo generalnega konzulata Republike Slovenije v Münchnu je škofjeloški Akademski pevski zbor Aeternum 23. januarja oblikoval kulturni program ob Slovenskem kulturnem prazniku.

Ob 30. obletnici ustanovitve in delovanja Združenja umetnikov Škofja Loka se je združenje od 28. aprila do 10. maja predstavilo v Freisingu, in sicer z razstavo likovnih del 18 njegovih članov.²¹ Občina Škofja Loka je finančno in organizacijsko podprla razstavo,²² ki jo je združenje pripravilo v sodelovanju z nemškim društvom Kunstverein Freisinger Mohr. Odprtja razstave so se udeležili tudi škofjeloška podžupanja mag. Mirjam Jan Blažič, nadžupan Mesta Freising Dieter Thalhammer in slovenski generalni konzul v Münchnu Alfred Killer.

8. maja je bil v Jurjevi dvorani v Stari Loki mednarodni koncert, na katerem so se z izvedbami klasične in moderne glasbe ter jazza predstavili najboljši učenci glasbenih šol iz Škofje Loke, Freisinga in Celovca. Mednarodni dogodek je potekal v sklopu I. mednarodnega cikla koncertov, ki ga je Občina Škofja Loka organizirala ob letu evropskih skladateljev, ko je Velika Britanija obeležila 350-letnico rojstva Henryja Purcella, Nemčija 250-letnico smrti baročnega skladatelja Georga Friedricha Händla in 200-letnico rojstva romantika Felixa Mendelssohna, Avstrija pa 200-letnico smrti klasicista Josepha Haydna. S klasičnimi jazzovskimi skladbami se je škofjeloškemu občinstvu predstavil kvartet saksofonov Saxadon/na iz Glasbene šole Freising, ki jo obiskuje tisoč mladih glasbenikov, tudi baletnikov. Zasedba deluje že enajst let, pod vodstvom prof. Beate Kittsteiner.

Občina Škofja Loka je leta 2009 na razpisu v sklopu programa *Evropa za državljane*²³ uspešno kandidirala s projektom *Majhna evropska mesta – živa, kreativna in inovativna mesta za življenje in delo*. V projekt so bila vključena partnerska mesta: Freising (Nemčija), Maasmechelen (Belgija), Tabor (Republika Češka), Carlow (Republika Irska), Varaždin (Hrvaška) in Medicina (Italija). Projekt je vključeval tri mednarodne konference in združeval ljudi iz lokalnih

20 V Republiki Sloveniji se to mesto prevaja v podžupana.

21 Tomaž Lunder, Berko, Matej Bizovičar, Barbara Demšar, Rado Dagarin, Pavel Florjančič, Metod Frlic, Janez Hafner, Jurij Kalan, Barbara Kastelec, Simon Mlakar, Franc Novinc, Agata Pavlovec, Mirna Pavlovec, Andrej Perko, Marjan Prevodnik, Maja Šubic, Nataša Šušteršič Plotajs.

22 Razstava v Freisingu je bila del evropskega projekta *Sejalec* in jo je finančno podpiral program *Leonardo da Vinci* (2007–2008).

23 Akcija 1, Ukrep 1.2. – Tematsko mreženje mest.

skupnosti, različnih delov Evrope, ki so si delili in izmenjevali izkušnje prek plenarnih predavanj, delavnic in s prenosom dobrih praks.

Ob odprtju prenovljenega Sokolskega doma – kulturnega centra v Škofji Loki je od 17. do 20. junija potekala prva mednarodna konferenca *Management naravne in kulturne dediščine*. Na konferenci so se poleg slovenskih predavateljev predstavile tudi delegacije partnerskih mest, med drugim tudi iz Freisinga. Druga mednarodna konferenca je bila od 8. do 11. septembra, z naslovom *Družbena odgovornost podjetij – vpetost v lokalno okolje*. Občina Škofja Loka je v sodelovanju z Razvojno agencijo Sora organizirala štiridnevni dogodek, ki je, poleg predavanj in ogledov preizkušenih primerov iz prakse na Loškem, vključeval tudi obisk 42. Mednarodnega obrtnega sejma v Celju. Delegacija iz Freisinga je s strokovnim prispevkom sodelovala tudi na 3. mednarodni konferenci *Mesto za mlade – mladi za mesto*, ki je potekala od 6. do 9. maja 2010, v Sokolskem domu, v Škofji Loki. Na posvetu so sodelovala tudi druga partnerska mesta: Maasmechelen, Carlow, Medicina, Tabor in Varaždin.

2010

Občinska delegacija, v sestavi tedanjega škofjeloškega župana Igorja Drakslerja, Antona Bogataja in Andreje Ravnihar Megušar, si je na povabilo nadžupana Dietra Thalhammerja v pobratenem mestu Freising 18. marca ogledala premierno predstavo *Rosnerjevega pasijona*. Pater Ferdinand Rosner je besedilo pasijona za uprizoritev v bavarskem mestu Oberammergau napisal leta 1750, v Freisingu so ga uprizorili leta 1761 in 1763. Po dvesto letih so ga ponovno postavili na oder leta 1998, 2000 in 2010. V njem sodeluje približno 60 igralcev, igra se odvija v gledališču, velik poudarek je na kostumografiji, scenografiji in glasbenih učinkih. V postnem in velikonočnem času so igralci odigrali petnajst predstav, v novi baročni dvorani Asamsaal, ki sprejme okoli 200 obiskovalcev.

Občina Škofja Loka je leta 2010 že drugič uspešno kandidirala s projektom²⁴ *Spodbujanje lokalnih skupnosti k ohranjanju kulturne dediščine zgodovinskih mest*. Projekt je vključeval tri mednarodne dogodke. Prvi je bil v okviru srednjeveških dnevov v Škofji Loki – *Historial 2010*, ki se je odvijal od 26. do 29. junija. Dva dneva sta bila namenjena festivalskemu programu, vzporedno so bili tudi festival historične glasbe in plesa Musica Locopolitana ter mednarodni

Skupina udeležencev mednarodne konference, ki je potekala v okviru Historiala 2010 v Škofji Loki. Udeležili so se je tudi predstavniki iz Freisinga.

24 V sklopu programa *Evropa za državljane 2007–2013*.

strokovni posvet. Na njem so partnerska mesta predstavila vlogo lokalnih skupnosti pri organizaciji različnih prireditev. Freisinška delegacija je s strokovnim prispevkom predstavila Rosnerjev pasijon in vlogo prireditve kot kulturne dediščine.

Na povabilo pomožnega škofa dr. Bernharda Hasslbergerja in nadžupana Dietra Thalhammerja sta se 19. in 20. novembra slovesnosti ob praznovanju sv. Korbinijana²⁵ kot uradna predstavnika Občine Škofja Loka udeležila Borut Bajželj in Anton Bogataj. Občina Škofja Loka se je v sodelovanju z Razvojno agencijo Sora odločila tudi za turistično promocijo Škofje Loke v Freisingu. Škofjeloška delegacija²⁶ je v adventnem času na svoji stojnici predstavila tisočletno mesto, in sicer z raznovrstnim turističnim gradivom in izdelki sekcije Območne obrtno-podjetniške zbornice Škofja Loka. V okviru gostovanja so bili organizirani ogledi šol in predstavitev freisinške glasbene šole.

LITERATURA:

- Blaznik, Pavle: *Škofja Loka in loško gospostvo 973–1803*. Škofja Loka : Muzejsko društvo, 1973.
- Budja, Aleš in Kocbek, Mihael: *Territorialne členitve v državah članicah Evropske unije*. Lex Localis, Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, 2008, str. 1–30.
- Hawlina, Peter: *Kranjska in zamore s krono* [razstavi katalog]. Škofja Loka : Slovensko rodoslovno društvo, 1999.
- Schweiger, Georg: *Das Erzbistum München in Freising im 19. und 20. Jahrhundert*. München : Erich Wevel Verlag, 1989.
- Thalhammer, Dieter: V duhu prijateljstva in partnerstva. V: *Freising in Europa*, Freising 2005.
- Wetter, Friedrich: Krščanstvo temelj Evrope. V: *Freising in Europa*, Freising 2005.

25 Zavetnik freisinške škofije.

26 Petra Plestenjak Podlogar (svetnica Občine Škofja Loka), Andreja Ravnihar Megušar, Mojca Bergant, Jaka Strajnar.